

นโยบายที่ห่วงใยสุขภาพกับการขับเคลื่อนแบบสานพลัง

ทกนโยบายห่วงใยสุขภาพ (Health in All Policies-HiAP) เป็นประเด็นหลักการและเป้าหมายเชิงอุดมคติที่ทุกสังคมอยากพัฒนาไปให้ถึง ในเวทีสมัชชาสุขภาพแห่งชาติเมื่อปี 2555 ได้จัดให้เป็นหัวข้อการประชุมใหญ่ของเครือข่ายปฏิรูปสุขภาพจากทั่วประเทศ

ครั้งนั้นที่ประชุมได้สะท้อนว่านโยบายสาธารณะที่ดีทุกนโยบาย ไม่ว่าจะเล็กหรือใหญ่ ควรต้องนำมิติด้านสุขภาพมาพิจารณาควบคู่กันไปด้วย และได้พิจารณานโยบายสาธารณะที่เป็นรูปธรรมอย่างหลากหลายถึง 9 เรื่อง อาทิ ส่งเสริมการเดินและใช้จักรยานในชีวิตประจำวัน เด็กไทยกับไอที พระภิกษุสงฆ์กับการพัฒนาสุขภาพะ ปฏิรูปการศึกษาวิชาชีพด้านสุขภาพ ระบบวิเคราะห์ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ โรงไฟฟ้าชีวมวล ปัญหาหมอกควัน ความปลอดภัยด้านอาหาร และปัญหาสุขภาพประชาคมอาเซียน

เดี๋ยวนี้กระทรวงต่างๆ มีความเข้าใจเรื่อง HiAP กันมากขึ้น ดังจะเห็นว่าแผนงาน โครงการ และกฎหมายในระยะหลังมักจะมีมิติทางสุขภาพ สิ่งแวดล้อม สังคม และการมีส่วนร่วมอยู่ด้วยเสมอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนโยบายของ 6 กระทรวง ซึ่งมีรัฐมนตรีร่วมเป็นกรรมการอยู่ในคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ

ประเด็นสาธารณะขนาดใหญ่ที่มีผลกระทบอย่างมากต่อสุขภาพะสังคม ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ซึ่งผมเห็นว่าคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ และเครือข่ายสมัชชาสุขภาพทั่วประเทศควรจะหยิบยกขึ้นมาเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและสานพลังกันไปช่วยขับเคลื่อนแก้ปัญหาอย่างกตัตติจนบรรลุผล บางเรื่องเป็นนโยบายที่ชัดเจนแล้วแต่ยังเอาชนะไม่ได้ บางเรื่องยังต้องการความริเริ่มใหม่ๆ

1.รณรงค์ลดอุบัติเหตุบนท้องถนน

อุบัติเหตุบนท้องถนนเป็นปัญหาใหญ่ของชาติที่สร้างความสูญเสียชีวิตและทรัพย์สินพี่น้องคนไทยจำนวนมากในแต่ละปี แม้ว่าปัจจุบัน

กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข เครือข่ายทางสังคมและตำรวจจราจรทั่วประเทศจะมีความตื่นตัวและร่วมทำงานกันอย่างหนักในทุกเทศกาล แต่สถิติขององค์การอนามัยโลกเกี่ยวกับผู้เสียชีวิตจากการเกิดอุบัติเหตุของประเทศไทยยังคงสูงเป็นอันดับต้นของโลก

ปัจจุบันเรามี พ.ร.บ.จัดตั้งสถาบันการแพทย์ฉุกเฉิน (สพฉ.) ขึ้นมาแล้ว งานบูรณาการเรื่องการแพทย์ฉุกเฉินก็ทำได้ดีมาก แต่สถิติการเกิดอุบัติเหตุยังมีมากและมีความรุนแรงสูงขึ้น การเสียชีวิตที่จุดเกิดเหตุจึงมากขึ้น แล้วเราจะเดินอย่างไรต่อไปในเรื่องนี้

2.ฟื้นฟูเขาหัวโล้นและดูแลต้นน้ำลำธาร

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รายงานว่า ในรอบ 10 ปีที่ผ่านมา พื้นที่ป่าต้นน้ำ

13 จังหวัดภาคเหนือ ซึ่งเป็นต้นกำเนิดแม่น้ำหลัก 4 สาย ปิง วัง ยม น่าน ถูกบุกรุกทำลายประมาณ 8.6 ล้านไร่ มีผู้บุกรุกประมาณ 8 แสนคน ส่งผลให้เกิดปัญหาลำน้ำแห้งขอดในช่วงฤดูแล้งจนเกษตรกรในพื้นที่ราบไม่สามารถเพาะปลูกได้ ปัญหาน้ำป่าไหลหลากในช่วงฤดูฝนจนเกิดเป็นอุทกภัยและดินโคลนถล่ม และปัญหาการไหลเปื้อนของสารเคมีจากยาฆ่าหญ้า ยาฆ่าแมลงสู่พื้นที่ราบ สร้างความเสียหายคิดเป็นมูลค่าทางเศรษฐกิจกว่า 469,000 ล้านบาท

ในเรื่องนี้กระแสดูแลความตื่นตัวของสังคมและสื่อมวลชนกระจายตัวอย่างรวดเร็ว รัฐบาลเองก็ตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นและได้สั่งการให้กระทรวงร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น โดยมียุทธศาสตร์และแผนงานจัดการป่าต้นน้ำเสื่อมสภาพบนพื้นที่สูงชัน (เขาหัวโล้น) มีเป้าหมายฟื้นฟูสภาพป่าต้นน้ำเสื่อมสภาพบนพื้นที่สูงชันภาคเหนือภายในระยะเวลา 20 ปี พัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนและชุมชนในพื้นที่สูงให้สามารถอยู่ได้อย่างพอเพียงและยั่งยืนตามแนวพระราชดำริ สร้างจิตสำนึกและการมีส่วนร่วมของประชาชนและชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากร

ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

แต่การดำเนินการตามมาตรการต่างๆ นั้น หลักไม่พ้นที่จะกระทบต่อประชาชนผู้ยากไร้ จำนวนนับแสนคน จึงควรกระทำด้วยความละเอียด

อ่อน คณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติที่มีองค์ประกอบหลากหลายและมีศักยภาพสูง โดยเฉพาะเครือข่ายชุมชนท้องถิ่นและประชาสังคมทั่วประเทศ จึงอยู่ในสถานะที่จะหนุนเสริมการดำเนินการของ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้เกิดผลสัมฤทธิ์ โดยสร้างสรรค์กระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน และคำนึงถึงผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นกับประชาชนในพื้นที่และผู้ที่เกี่ยวข้องเป็นอันดับแรก

3.หาทางออกปัญหาฟ้องร้องแพทย์

เรื่องการฟ้องร้องแพทย์ที่เป็นข่าวออกมาอย่างต่อเนื่อง ไม่ใช่เป็นปัญหาส่วนตัวที่สังคมจะปล่อยให้จัดการกันไปเองตามเรื่องตามราว เพราะปัญหานี้กำลังส่งผลกระทบเป็นลูกโซ่อย่างร้ายลึกต่อความสัมพันธ์ทางสังคมอันดีงาม ในอดีตแพทย์กับคนไข้และญาติจะมีความเคารพรักและเอื้ออาทรต่อกัน มาบัดนี้ได้ถูกเปลี่ยนให้เป็นความสัมพันธ์เชิงธุรกิจ ระหว่างผู้ให้บริการกับผู้บริโภคที่เต็มไปด้วยความเฉยชา

แพทย์รุ่นใหม่หลีกเลี่ยงที่จะให้การผ่าตัดรักษาทั้งที่เป็นกรณีง่าย ๆ การส่งต่อไปโรงพยาบาลอื่นให้พ้นตัวจึงเกิดขึ้น มีแนวโน้มการสั่งตรวจวิเคราะห์ทางเอกซเรย์คอมพิวเตอร์และห้องแล็บขึ้นสูงอย่างสิ้นเปลือง เพียงเพื่อให้มีข้อมูลหลักฐานการวินิจฉัยไว้ป้องกันตัว ค่ารักษาพยาบาลแต่ละครั้งจึงแพงลิบลิ่ว เกิดธุรกิจการฟ้องร้อง

แพทย์เป็นล้าเป็นสัน แพทย์กลัวถูกฟ้องก็ต้องหันไปซื้อประกัน อาจารย์แพทย์หลายท่านสะท้อนให้ฟังว่าเป็นสัญญาณอันตราย

ปัญหาเหล่านี้ต้องการทั้งสติปัญญา องค์กรความรู้ ความอดทนอดกลั้น และภาวะการนำที่ต่อเนื่อง การฟื้นฟูพื้นที่ป่าบนเขาหัวโล้นที่ว่ายากก็ยิ่งง่ายกว่าเป็นไหนๆ จึงนับเป็นอีกเรื่องหนึ่งที่ทำหยาบการงานของกระทรวงสาธารณสุข สปสข. สภาวิชาชีพ เครือข่ายโรงพยาบาลเอกชนและคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ

4.พัฒนาระบบดูแลผู้ป่วยติดบ้านติดเตียงรองรับสังคมสูงวัย

กระทรวงการพัฒนาสังคมฯ คาดการณ์ว่าภายในปี 2568 ประเทศไทยจะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ ประเด็นที่น่าห่วงคือ ผู้สูงอายุที่สุขภาพทรุดโทรมลงตามวัยมีจำนวนมากขึ้น แต่คนดูแลกลับน้อยลง ผู้สูงวัยมักเจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรังช่วยตัวเองได้น้อยลง มีภาวะติดบ้าน-ติดเตียง ภาระค่าใช้จ่ายในการดูแลจะเพิ่มสูงขึ้นอย่างมาก

ในเรื่องนี้คณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติจะช่วยสานพลัง เพื่อสร้างสรรค์และพัฒนาระบบการดูแลที่เหมาะสมในระดับครอบครัวและชุมชนได้อย่างไร